.....

Relațiile Țării Moldovei cu Hanatul Crimeii în prima domnie a lui Petru Rareș (1527-1538)

Eugen CERNENCHI,
Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova

Prima domnie a lui Petru Rareș a fost marcată de războiul cu Polonia pentru cucerirea Pocuției (1530-1538). La început Moldova a avut susținerea politică a Marelui Cnezat Moscovit, schimbul de solii dintre ele efectuându-se prin Hanatul Crimeii. La rândul său Hanatul în anii 1523-1537 a trecut printr-o prelungită perioadă de lupte interne. Principalul protagonist a fost Islam Giray (fiul lui Mehmed Giray (1515-1523)), care, susținut de Uniunea polono-lituaniană, a contestat puterea unchilor săi Saadet Giray (1523-1532) și Sahib Giray (1532-1551), instalați în Crimeea de către Suleiman Magnificul. Pentru Țara Moldovei situația s-a schimbat odată cu încheierea tratatului polono-otoman în 1533. Petru Rareș s-a pomenit înconjurat de dușmani. Totodată tratatul prevedea că Sigismund I nu îi va mai susține pe rebelii din Crimeea (adică pe Islam Giray), iar Sahib Giray va înceta incursiunile tătare în Lituania și Polonia și, implicit, se va ralia acțiunilor comune otomano-polone de înlăturare a lui Petru Rareș din scaunul Țării Moldovei, de asemenea va susține Uniunea polono-lituaniană în lupta contra Statului Rus. În anul 1534 a început un nou război lituaniano-moscovit (1534-1537). În aceste condiții Islam Giray, lipsit de susți-

nerea lituanienilor, s-a orientat spre o alianță cu Moscova și Moldova contra hanului Sahib Giray. La rândul său, Pertu Rareș l-a sprijinit pe Islam Giray, urmărind astfel să scoată Hanatul Crimeei din acțiunile concertate ale Porții și Poloniei de înlăturare a domnului Moldovei. Ajutorul acordat de Rareș s-a materializat și prin trimiterea (la sfârșitul anului 1536) unor piese de artilerie (zarbuzane) lui Islam Giray, necesare acestuia pentru asedierea cetăților și orașelor din peninsula Crimeea. Lipsa armelor de foc a fost una din cauzele eșecurilor anterioare ale lui Islam Giray în lupta contra hanilor Saadet și Sahib Giray.